

Van de redactie



Mr. drs. Corey Dekkers
MFP CFP®

Hoofdredacteur
Senior pensioenjurist bij
Pensioennavigator BV



Drs. Robbert van Woerden
CFP®

Hoofdredacteur
Eigenaar van Themis Pensioen
Professionals BV

TRANSITIE-EFFECTEN SOMS TE ROOSKLEURIG

Nu de Wet toekomst pensioenen (Wtp) haar intrede heeft gemaakt hebben partijen tot 1 januari 2028 de tijd de bestaande pensioenovereenkomst aan te passen aan de bepalingen van de Wtp. Alle pensioenregelingen moeten worden omgezet naar premieregelingen waarbij een fiscale maximale premiegrens wordt gehanteerd. Stijgt het reële netto rendement, dan daalt de fiscale premiegrens, zoals opgenomen in artikel 18a lid 6 Wet LB.

Bij de transitie wordt gebruik gemaakt van verplichte pensioenberekeningen zoals o.a. de nettoprofiјtmethode en de brutoprofiјtmethode.

“Het netto profiјt is, zoals vastgelegd in het voorgestelde tweede lid, het verschil tussen de marktwaarde van de te verwachten pensioenuitkeringen en de marktwaarde van de toekomstige premie-inleg. De te verwachten pensioenuitkeringen worden berekend op basis van een groot aantal toekomstscenario's. Hetzelfde geldt voor het berekenen van de toekomstige premie-inleg.”¹

Het bruto profiјt is de contante waarde van de toekomstige premie-inleg. Voor bruto profiјt is geen economische scenarioset nodig, de hoogte van het premiepercentage dat ingelegd wordt bij een premie- of kapitaalovereenkomst is namelijk onafhankelijk van toekomstige economische scenario's. Wel is een verwachte ontwikkeling van het pensioengevend salaris nodig, maar ook daarvoor is geen economische scenarioset nodig als gebruik gemaakt wordt van accurate aannames over prijs- en loonontwikkeling. Tevens is een rentetermijnstructuur nodig om de contante waarde van de toekomstige premie-inleg te bepalen, zo wordt rekening gehouden met het langer renderen van de gemiddelde premie-inleg.

BEREKENINGEN HOUDEN GEEN REKENING MET AANPASSINGSMECHANISME

Voor beide berekeningen geldt dat de toekomstige opbouw contant wordt gemaakt. Voor zover wij kunnen overzien wordt daarbij geen rekening gehouden met het aanpassingsmechanisme zoals opgenomen in artikel 18a lid 6 Wet LB 1964. Dit kan in het transitieplan en het communicatieplan tot te rooskleurige uitkomsten leiden, met als gevolg een te lage compensatie.

Een werkgever/fonds met een middelloonregeling die de transitie maakt naar een vlakke premie kan de transitie-effecten in kaart brengen via de nettoprofiјtmethode. Daarbij wordt de contante waarde van de toekomstige op te bouwen aanspraken uit de middelloonregeling afgezet tegen de contante waarde van de toekomstige premie-inleg. De toekomstige aanspraken in de middelloonregeling zijn ‘eenvoudig’ te bepalen. De toekomstige premie-inleg in de nieuwe vlakke premieregeling niet. Dit klinkt raar. Immers een toegezegd leeftijdsonafhankelijk premiepercentage wijzigt toch niet. Dit is niet correct.

¹ Kamerstukken II, 2021/22, 36 067, nr. 3, p. 398.

OPBOUWKORTING VAN EEN DERDE

Eens in de vijf jaar wordt de fiscale premiegrens aangepast. Voor het eerst in 2037, tenzij het netto reële rendement wijzigt waardoor de premiegrens met meer dan vijf procentpunt stijgt of daalt. Momenteel bedraagt de fiscaal maximale premiegrens 30 %. Het bijbehorende rendement is het cohort 1,25 % tot 1,50 %. Is het rendement meer dan 4 % dan wordt de ondergrens bereikt van 13 %. Bedraagt het netto reële rendement minder dan 0,25 % dan wordt de bovengrens van 48 % bereikt. Stel dus dat per 1 oktober 2024 wordt bepaald dat het reële rendement is gestegen naar 2,8 % dan wordt het fiscale maximum volgens artikel 18a lid 7 per 1 januari 2028 verlaagd naar 20 %. Een verlaging van een derde. Omdat een belangrijk deel van het reële rendement wordt bepaald door het rendement op AAA-staatsobligaties (50 %) en de rente hierop fors is gestegen is een verwachting dat het netto reële rendement vóór 2037 stijgt aannemelijk.

Een werkgever die nu een middelloonregeling heeft en bijvoorbeeld over wil gaan naar een vlakke premie van 25 % kan deze premie in stand houden als het netto reële verwacht rendement maximaal 2,25 % bedraagt. Via de netto-profijsmethode worden de toekomstige aanspraken en de toekomstige premie-inleg tegen elkaar afgezet. In het communicatieplan wordt dit per individu inzichtelijk gemaakt. Bij een premiepercentage van 25 % wordt via scenario-analyse herrekend welke pensioenverwachting daar bij hoort. Hoe hoger het rendement des te hoger het verwachte pensioen. Echter daar wordt voorbijgegaan aan het fiscale aanpassingsmechanisme. Bij een hoog rendement is het opportuun te veronderstellen dat het netto reële rendement eveneens stijgt, en daarmee de fiscaal maximale premie daalt. Stijgt het reële rendement naar bijvoorbeeld 2,8 %, dan zal het fiscaal maximum dalen naar 20 %. Dit hoort gevolgen te hebben voor de berekeningen in het transitie- en communicatieplan. En natuurlijk ook voor de mate waarin gecompenseerd wordt. Dat gebeurt echter nu niet.

Het ligt voor de hand dat het fiscale aanpassingsmechanisme wordt opgenomen in de pensioenovereenkomst. In de wet is ook bepaald dat het aanpassingsmechanisme ook doorwerkt in premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Deelnemers zullen vragen wat het aanpassingsmechanisme voor invloed kan hebben op de toekomstige premie-inleg. Zorgvuldige uitleg is daarbij gewenst. Overzichten met een verwacht pensioen gebaseerd op hoge rendementen kunnen zomaar leiden tot te hoge uitkomsten omdat in de berekeningen de toekomstige premie-inleg niet meeweegt met het fiscale aanpassingsmechanisme. De vraag is of deelnemers zullen instemmen als ze weten dat de toekomstige premie-inleg kan worden verlaagd.

MIDDELLOON

Het fiscale aanpassingsmechanisme uit artikel 18a lid 6 tot en met 8 Wet LB is eigenlijk een raar fenomeen. In de communicatie gaat het altijd over het vervallen van uitkeringsovereenkomsten en het collectief overgaan op premieovereenkomsten waar de premie dus het uitgangspunt is. Fiscaal echter gaat men uit van een beoogd middelloonpensioen. Dat matcht niet. Wij zijn er voorstander van dat artikel 18a lid 6 tot en met 8 vervalt. Immers dan is er ook geen discussie hoe het reële rendement moet worden vastgesteld. Ik verwijz bijvoorbeeld naar het bericht van de hoofdeconoom van de Rabobank in 'De Accountant' die ernstige twijfels uit bij de laatste CBS-inflatiecijfers. Bovendien heeft de Kamer dan voortaan zeggenschap over de hoogte van het fiscale kader. Met het huidige automatische aanpassingsmechanisme heeft men die zeggenschap verloren.

PECHGENERATIES

Tenslotte heeft het aanpassingsmechanisme nog een heel belangrijk nadeel. Stel dat voor een leeftijdsgroep tijdens de opbouwfase het reële rendement stijgt. Dan wordt de inleg voor hen verlaagd. Als vervolgens vanaf hun pensioenleeftijd de rente daalt, zal het aan te kopen pensioen heel laag uit kunnen vallen. Andersom kunnen leeftijdsgroepen die ten tijde van de opbouw te maken hadden met een laag reëel rendement (en daarmee een hoge premie) extra profiteren van een stijging van de rente vanaf pensioendatum. Dan is deze leeftijdsgroep spekkoper. Kortom: het aanpassingsmechanisme kan pechgeneraties en gelukgeneraties creëren.

Zoals eerder aangegeven leidt het aanpassingsmechanisme er ook toe dat er een onjuiste weergave van de transitie wordt weergegeven. Al met al heel veel argumenten om per direct artikel 18a lid 6 tot en met 8 Wet LB 1964 te schrappen.